Lietas Nr. A420129416
Lietas arhīva Nr. A42-01294-16/46

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Valmierā 2016.gada 16.maijā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Solveiga Pone,

piedaloties atbildētājas Ogres novada pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Ogres novada Ogres bāriņtiesas pārstāvei /pers. A/,

2016.gada 26.aprīlī atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz pieteicēja /pers. B/ pieteikuma par Ogres novada Ogres bāriņtiesas 2015.gada 8.decembra lēmuma Nr.1-6/124 „Par atļaujas došanu uzvārda maiņai nepilngadīgajiem /pers. C/ un /pers. D/" pārsūdzēšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu namā 2016.gada 8.janvārī saņemts pieteicēja pieteikums. Ar Administratīvās tiesas tiesneses 2016.gada 12.janvāra lēmumu pieteikums pieņemts, un ierosināta administratīvā lieta Nr.A420129416.

[2] No lietas materiāliem konstatējams.
[2.1] Pieteicēja laulībā ar /pers. E/ dzimuši bērni: 2006.gada 2.decembrī /pers. C/ un 2008.gada 8.aprīlī /pers. D/.
[2.2] 2010.gada 9.septembrī laulība starp pieteicēju un /pers. E/ šķirta. 2013.gada 25.jūlijā reģistrēta laulība starp /pers. E/ un /pers. F/, piešķirot laulātajai uzvārdu /uzvārds/. 2014.gada 23.aprīlī /pers. E/ (/pers. E/) laulībā ar /pers. F/ dzimis bērns /pers. H/.
[2.3] 2015.gada 3.novembrī Ogres bāriņtiesā saņemts /pers. E/ un /pers. F/ iesniegums, kurā lūgts izdot labvēlīgu administratīvo aktu par /pers. E/ bērnu /pers. C/ un /pers. D/ uzvārda maiņu no /Nosaukums B/ uz /Nosaukums A/ (*sk.lietas 45.lapu*).
[2.4] Ar Ogres bāriņtiesas 2015.gada 8.decembra lēmumu Nr.1-6/124 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) atzīts, ka nepilngadīgo /pers. C/ un /pers. D/ uzvārda maiņa no /Nosaukums B/ uz /Nosaukums A/ atbilst nepilngadīgo bērnu interesēm.

[3] Pieteicējs, nepiekrītot pārsūdzētajam lēmumam, iesniedza pieteikumu tiesā.
Pieteicējs pieteikumā norāda, ka Bāriņtiesa, pamatojoties uz 2009.gada 9.marta spriedumu lietā Nr.A42441608, uzskata, ka nepilngadīgās /pers. C/ un /pers. D/ interesēs ir saukties tās personas uzvārdā, kura realizē bērna ikdienas aprūpi. Konkrētajā gadījumā tie ir /pers. E/ un /pers. F/.
Pieteicēja ieskatā šāds secinājums ir virspusējs un neievieš pārliecību, ka uzvārds /Nosaukums A/ nodrošinās bērnu intereses gadījumos, kad pēc gadiem bērni, iespējams, vēlēsies turpmāk dzīvot pie tēva un būt piederīgi tēva ģimenei, kurš veiktu ikdienas aizgādību pār bērniem vai gadījumā, ja bērnu māte atkārtoti vēlēsies veidot jaunu ģimeni un attiecīgi mainīt uzvārdu. Pēc Bāriņtiesas ieskatiem, šādos gadījumos, bērnu interešu vārdā, atkal nāktos mainīt bērnu uzvārdu.
Pieteicējs uzskata, ka pārsūdzētais lēmums neatbilst bērnu interesēm, kas ir ņemamas vērā prioritāri, jo nenodrošina nepilngadīgo bērnu tiesību ievērošanu, proti, neatbalsta bērna tiesības sevi identificēt ar bioloģiskā tēva ģimeni (arī ar vecvecākiem no tēva puses). Uzvārda maiņa nav saistāma ar ikdienas aprūpi, bet tā ir saistīta ar bērna izcelšanās noteikšanu.
Pieteicējs piekrīt, ka Bāriņtiesa ir noskaidrojusi bērnu viedokli attiecībā uz uzvārda maiņu, bet tā nav ņēmusi vērā bērnu vecumu un brieduma pakāpi. /pers. C/ un /pers. D/ atrodoties savā pastāvīgajā dzīves vietā, kopā ar cilvēkiem, kuri veic viņu ikdienas aprūpi, bērni sevi identificē ar patreizējo ģimeni, tomēr tajā pat laikā, kad bērni ciemojas tēva dzīves vietā, gan /pers. C/ gan /pers. D/ jūtas piederīgi bioloģiskā tēva ģimenei. Pieteicējs uzskata, ka bez bērnu psihologa profesionālas līdzdalības nav iespējams pilnībā noskaidrot bērna izpratni un vēlmes tik sarežģītā jautājumā, kā personības identitāte un uzvārda maiņa.
Bāriņtiesa pieņemot lēmumu ir ņēmusi vērā /pers. E/ iesniegumā minētos apgalvojumus, ka pieteicējs faktiski bērnu aprūpē un audzināšanā neiesaistās un saskarsmes tiesības ar bērniem izmanto ļoti reti. Pieteicējs nepiekrīt šādiem /pers. E/ apgalvojumiem un uzskata, ka Bāriņtiesa pirms lēmuma pieņemšanas nav pilnībā noskaidrojusi visus apstākļus un ņēmusi vērā to, ka pieteicējs interesējas un rūpējas par bērniem.
Pieteicējs norāda, ka tiekas ar /pers. C/ un /pers. D/ tik bieži, cik vien tas ir bijis iespējams, ņemot vērā to, ka nedzīvo vienā pilsētā, pieteicēja darba grafiku, bērnu veselības stāvokli un citus apstākļus. Saskarsme ar bērniem tiek īstenota skolas brīvlaikos (rudenī nedēļu, Ziemassvētku brīvdienās apmēram divas nedēļas, pavasarī nedēļu un vasaras brīvlaikā ne mazāk kā četras nedēļas) ciemojoties pie tēva dzīvesvietā. Dažreiz bērni pie pieteicēja ir bijuši arī nedēļas nogalē. Šo ciemošanās reižu laikā pieteicējs ar bērniem vienmēr ir atraduši iespēju apciemot arī pieteicēja vecākus – bērnu vecvecākus. Arī citā laikā bērni sazvanās gan ar pieteicēju, gan vecvecākiem, sūta viņiem apsveikuma kartiņas svētkos un saņem dāvanas.
Lai apliecinātu, ka par bērniem rūpējas arī materiāli, pieteicējs pieteikumam pievienojis konta izrakstus un maksājuma uzdevumus par uzturlīdzekļu apmaksu, bērnu nometnēm, velosipēdu iegādi, īres naudu un komunālajiem maksājumiem dzīvoklim, kurā /pers. E/ dzīvoja kopā ar /pers. C/ un /pers. D/ līdz savai laulībai ar /pers. F/.
Par bērnu gaitām skolā un ārpus skolas nodarbībām pieteicējs ir informēts pietiekoši labi. /pers. E/, pēc pieteicēja lūguma, telefoniski, ar īsziņu, ir atsūtījusi autorizācijas lietotājvārdu un paroli bērnu profiliem izglītības portālā e-klase, kur pieteicējs var redzēt bērnu sekmības rādītājus un aktivitātes. Pieteicējs ir apmeklējis hokeja spēles ar /pers. D/ piedalīšanos un dēla bērnudārza izlaiduma svinības. /pers. C/ pieteicējs ir nodrošinājis jāšanas nodarbības, kontaktēšanos un socializāciju ar zirgu staļļa iemītniekiem un apmeklētājiem. Bērni kopā ar pieteicēju ir apmeklējuši dažādus publiskus

pasākumus un svinības. Gan /pers. C/, gan /pers. D/ vienmēr ir apliecinājuši vēlmi būt kopā ar savu bioloģisko tēvu.

Vairākkārtīgi, kad bērni slimoja, pieteicējs ir piedalījies tiešā bērnu aprūpes nodrošināšanā, pavadot vairākas dienas kopā ar /pers. D/ Ogres slimnīcā un /pers. C/ Bērnu klīniskā universitātes slimnīcā, Rīgā.

Pieteicējprāt, apgalvojums, ka bērnu tēvs nerūpējas materiāli un neinteresējas par bērnu sekmēm un sasniegumiem skolā, ārpusskolas nodarbībām un aktivitātēm, ir pretrunā ar pieteicēja un /pers. E/ sadarbību jautājumos, kas saistīti ar viņu kopīgu bērnu aprūpi.

Tāpat Ogres bāriņtiesa neņēma vērā faktu, ka pieteicējs ar /pers. E/, par kopīgu bērnu identitāti un uzvārdu, bija vienojušies jau iepriekš un starp viņiem par šo jautājumu nekādas domstarpības nepastāvēja. Pieteicējs norāda, ka pēc viņa un /pers. E/ laulībām, /pers. E/ (toreiz /Nosaukums C/), pieņēma uzvārdu /Nosaukums CB/, bet bērniem pēc dzimšanas, abiem vienojoties, tika dots tēva uzvārds /Nosaukums B/.

Pieteicējs uzskata, ka bērnu interesēs ir nenoteikt bērnu mātes jaunās ģimenes uzvārdu, bet gan saglabāt jau esošo uzvārdu, kas tika piešķirts bērniem piedzimstot.

[4] Bāriņtiesa tiesā iesniegtajā paskaidrojumā norāda, ka neatzīst pieteicēja pieteikumu, pamatojoties uz turpmāk minētajiem argumentiem.

Pārsūdzētajā lēmumā pirms nolēmuma daļas ir atsevišķs piemēroto tiesību normu uzskaitījums, savukārt tā pamatojumā ir norādīti attiecīgo normatīvo aktu panti, kā arī faktisko un tiesisko apstākļu izklāsts, tostarp argumenti, motīvi un norādījumi, kas izteikti Eiropas Cilvēktiesības tiesas, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta un Administratīvās rajona tiesas spriedumiem.

Ņemot vērā visus pārsūdzētajā lēmumā minētos faktiskos un tiesiskos apstākļus Bāriņtiesa secināja, k a /pers. C/ un /pers. D/, uz lēmuma pieņemšanas brīdi, aug ģimenē, kuras visiem ģimenes locekļiem ir uzvārds /Nosaukums A/, un bērni sevi identificē ar šo ģimeni un uzvārdu. Tikai tāpēc /pers. C/ un /pers. D/ interesēs ir saukties tās personas uzvārdā, kura realizē bērnu ikdienas aprūpi. Šajā gadījumā tie ir /pers. E/ un /pers. F/. To, ka bērni sevi identificē ar patreizējo ģimeni, kurā visiem ģimenes locekļiem ir uzvārds /Nosaukums A/, norāda arī /pers. D/ un /pers. C/ klases audzinātāju sniegtā informācija, darba burtnīcu kopijas, kā arī saruna ar pašiem bērniem.

Bāriņtiesa, pieņemot pārsūdzēto lēmumu, ir pētījusi un atsaukusies uz tiesu prakses apkopojumu – judikatūru. Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 20.aprīļa spriedumā Nr.A421011009 ir norādīts, ka „*Gadījumā, ja bērna vecākiem ir dažādi uzvārdi, bērnam dod tēva vai mātes uzvārdu saskaņā ar viņu vienošanos. Šajā gadījumā, kā izriet no lietas apstākļiem, bērna tēvs un māte, bērnam piedzimstot, jau reiz ir izdarījuši uzvārda izvēli, dodot bērnam tēva uzvārdu, jo vecāku uzvārdi dzimšanas brīdī bija dažādi. Tomēr tiesas ieskatā nav pamatots viedoklis, ka minētā iemesla dēļ (proti, tādēļ, ka vienreiz jau vienošanās notikusi) uzvārda maiņa atsakāma*". Bāriņtiesa, lemjot par bērnu uzvārdu maiņu, pamatojoties uz Bāriņtiesu likuma 19.panta 1.punktā noteikto, ir izšķirusi vecāku domstarpības par uzvārda maiņu bērniem viņu interesēs.

Nav pamatots un uz saprātīgiem argumentiem balstīts bērnu tēva uzskats par viņa ģimenes uzvārdu un bērnu piederību viņa ģimenei un iespējām ciemoties pie vecvecākiem. Bāriņtiesa nesaskata kādus nepārvaramus šķēršļus vai iemeslus, kas bērna uzvārda maiņas gadījumā vecvecākiem liegtu vai traucētu uzturēt attiecības ar saviem mazbērniem un piedalīties viņu aprūpē. Tāpat nav pamats uzskatīt, ka bērnu uzvārda maiņas gadījumā bērnu tēvam tiktu ierobežotas saskarsmes tiesības vai tiesības rūpēties par saviem bērniem.

Attiecībā par pieteikumā norādīto, ka Bāriņtiesa, noskaidrojot bērna viedokli, nav ņēmusi vērā bērnu vecumu un brieduma pakāpi, un, ka bērnu viedoklis ir noskaidrots bez bērnu psihologa profesionālas līdzdalības, paskaidro, ka, izlemjot jautājumu, kas skar bērna intereses un, lai pieņemtu bērna vislabākajām interesēm atbilstošu lēmumu, bāriņtiesai obligāti ir jāņem vērā bērna viedoklis, izvērtējot bērna vecuma un brieduma pakāpi. Normatīvie akti neparedz, ka bāriņtiesai, izvērtējot bērna vecuma un brieduma pakāpi, vienmēr būtu nepieciešams pieaicināt psihologu, izprasot tā atzinumu. Šajā konkrētajā gadījumā Bāriņtiesa bērnu viedokli noskaidroja ar Bāriņtiesas locekļa starpniecību bērniem ierastajā vidē, veicot apsekošanu viņu dzīvesvietā. Apsekošanas laikā tika veiktas pārrunas ar bērniem bez pieaugušo klātbūtnes un sastādīts par to sarunas protokols. Bāriņtiesas darbinieks ir tiesīgs noskaidrot bērna viedokli, izvērtējot viņa vecumu un brieduma pakāpi. Pamatojoties uz Bāriņtiesu likuma 16.panta 6.punktu Bāriņtiesai ir tiesības veikt pārrunas ar bērnu bez citu personu klātbūtnes.

Bērnu uzvārdu /pers. E/ vēlējās mainīt atbilstoši bērnu interesēm, lai viņi justu piederību ģimenei, kurā ikdienā dzīvo, lai bērniem nerastos emocionāli un psiholoģiski pārdzīvojumi sakarā ar to, ka viņa uzvārds atšķiras no ģimenes (mammas, brāļa un mammas vīra uzvārda).

Bāriņtiesa, aizstāvot bērnu personiskās intereses un izšķirot vecāku domstarpības par bērnu uzvārdu maiņu, ir pieņēmusi bērnu vislabākajām interesēm atbilstošu lēmumu atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6.panta pirmajai daļai, kas paredz, ka tiesiskajās attiecībās, kas skar bērnu, bērna tiesības un intereses ir prioritāras.

Bāriņtiesa vērš uzmanību, ka pieteicēja norādītie iebildumi nav pamatoti un neliecina par pieņemtā lēmuma prettiesiskumu vai neatbilstību bērna interesēm.

[5] Tiesas sēdē Bāriņtiesas pārstāve pieteikumu neatzina, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā un rakstveida paskaidrojumā norādītajiem apsvērumiem.

Pieteicējs uz tiesas sēdi nebija ieradies. 2016.gada 26.aprīlī pieteicējs telefoniski informēja tiesu, ka uz tiesas sēdi ierasties nevarēs un lūdza izskatīt lietu bez pieteicēja klātbūtnes.

Novērtējot izskatāmās lietas materiālus, tai skaitā apstrīdēšanas iesniegumā un pieteikumā norādītos pieteicēja apsvērumus, kā arī to, ka pieteicējs iesniegumā lūdz lietu izskatīt bez viņa klātbūtnes, tiesa nolēma lietu izskatīt pēc būtības bez pieteicēja klātbūtnes, kam piekrita arī Bāriņtiesas pārstāve.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, noklausoties Bāriņtiesas pārstāves paskaidrojumus, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, secina, ka pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

[7] Bērna uzvārda noteikšana ir regulēta Civillikumā, Bāriņtiesu likumā, kā arī Civilstāvokļu aktu reģistrācijas likumā.

Saskaņā ar Civillikuma 151.pantu bērna uzvārdu nosaka pēc vecāku uzvārda. Ja vecākiem ir dažādi uzvārdi, bērnam saskaņā ar vecāku vienošanos dod tēva vai mātes uzvārdu. Ja vecāki nevar vienoties par bērna uzvārdu, to nosaka pēc bāriņtiesas lēmuma.

Bāriņtiesu likuma 19.panta pirmajā daļā noteikts, ka Bāriņtiesa lemj par bērna uzvārda, vārda vai tautības ierakstu, ja vecāki par to nevar vienoties.

No minētajām tiesību normām izriet bāriņtiesas kompetence lemt par bērna uzvārda noteikšanu, ja starp vecākiem šajā jautājumā ir domstarpības. Minētajās tiesību normās nav tiešā tekstā īpaši noteikta bāriņtiesas kompetence jautājumā par bērna uzvārda maiņu, taču šāda jautājuma lemšanas pamats un bāriņtiesas kompetence izriet no minētajām tiesību normām, interpretējot tās kopsakarā ar Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma normām.

Saskaņā ar Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma 37.panta pirmās daļas 2.punktu dzimšanas reģistra ierakstu papildina, ja kāds no personas vecākiem maina vārdu, uzvārdu, personas kodu, valstisko piederību, tautības ierakstu vai dzimumu. Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma 37.panta otrajā daļā noteikts, ka dzimšanas reģistru papildina, pamatojoties uz tiesas spriedumu, bāriņtiesas lēmumu, administratīvo aktu, medicīnas apliecību vai

citu dokumentu, kas apliecina dzimuma maiņu, vai personas iesniegumu. Civilstāvokļa aktu reģistrācijas kārtību, pamatojoties uz Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma 3.panta sesto daļu nosaka Ministru kabinets.

Ministru kabineta 2013.gada 3.septembra noteikumos Nr.761 „Noteikumi par civilstāvokļa aktu reģistriem" (turpmāk – Noteikumi Nr.761) ir noteikti pamatojumi Civilstāvokļa aktu ieraksta papildināšanai. Kā viens no šādiem pamatojumiem 132.5.apakšpunktā ir noteikts administratīvais akts. Saskaņā ar Noteikumu Nr.761 134.punkta 134.7.apakšpunktu, pamatojoties uz administratīvo aktu, reģistra ierakstu papildina, ja bērnam maina uzvārdu vai ierakstu par tautību uz tēva vai mātes uzvārdu vai tautību pēc tēva vai mātes uzvārda vai tautības ieraksta maiņas.

[8] Aplūkotajās tiesību normās nav izvērsti noteikts bāriņtiesas izdarāmo apsvērumu saturs un apjoms, taču, ņemot vērā, ka strīdus jautājums skar bērnu tiesības, tas izlemjams, ievērojot Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6.panta pirmajā daļā noteikto bērna tiesību un interešu prioritāti un attiecīgi saskaņā ar minētā panta otro daļu, nodrošinot bērnu tiesību un interešu aizsardzību.

[9] Bāriņtiesa pārsūdzētajā lēmumā ir konstatējusi, ka bērni /pers. C/ un /pers. D/ ir integrējušies /pers. E/ un /pers. F/ ģimenē un identificē savi ar šo jauno ģimeni un tās uzvārdu – /Nosaukums A/.

Minētais secinājums izdarīts pamatojoties uz šādiem lietā esošiem pierādījumiem

[9.1] Bērnu māte /pers. E/ Bāriņtiesā ir iesniegusi /pers. D/ skolas darba burtnīcu lapu kopijas (*sk.lietas 36., 37.lapu*), kurās redzams bērna rokrakstā aizpildītas ailes darba burtnīcā, ailē „uzvārds" ir redzams ieraksts /Nosaukums A/

[9.2] /pers. C/ izglītības iestādes audzinātāja /pers. P/ 2015.gada 3.decembrī sniegusi informāciju Bāriņtiesai par /pers. C/ izglītības nodrošināšanu (*sk.lietas 31.lapu*). Sarunā /pers. P/ informējusi, ka par /pers. C/ skolā interesējas un vecāku sapulces apmeklē /pers. E/ un /pers. F/. Pieteicējs skolā nav bijis, vecāku sapulces nav apmeklējis, arī telefoniski ar izglītības iestādi nav sazinājies.

/pers. C/ sevi identificē ar uzvārdu /Nosaukums B/, taču savu tēvu (pieteicēju) nekad nav pieminējusi un par viņu kaut ko stāstījusi.

/pers. C/ ir ļoti priecīga par mazo brālīti, par to raksta sacerējumos, labprāt savos darbiņos piemin ģimeni, kopā apmeklētos pasākumus.

[9.3] /pers. D/ izglītības iestādes audzinātāja 2015.gada 3.decembrī sniegusi Bāriņtiesai informāciju par /pers. D/ izglītības nodrošināšanu (*sk.lietas 32.*). /pers. D/ 2015.gadā uzsācis mācības 1.klasē. Mācību gada sākumā /pers. D/ visās darba burtnīcās un citur rakstījis uzvārdu /Nosaukums A/. Pēc pārrunām ar /pers. E/ un /pers. F/, kā arī ar pašu /pers. D/, bērns sācis rakstīt savu uzvārdu /Nosaukums B/, taču sevi viņš identificē ar pašreizējo ģimeni. Par bērna skolas gaitām interesējas /pers. E/ un /pers. F/.

[9.4] /pers. E/ dzīves apstākļu pārbaudē adresē /adrese A/ konstatēts, ka dzīvesvietā dzīvo /pers. E/, /pers. F/, viņu kopīgais bērns /pers. H/ un /pers. E/ bērni no pirmās laulības - /pers. C/ un /pers. D/. Ģimene dzīvo labiekārtotā trīsistabu dzīvoklī. Bērniem /pers. C/ un /pers. D/ ir iekārtota katram sava istaba ar modernām jauniešu mēbelēm. Pārbaudē secināts, ka /pers. C/ un /pers. D/ ir nodrošināti ļoti labi sadzīves apstākļi (*sk. 2015.gada 7.decembra Dzīves apstākļu pārbaudes aktu lietas 33.lapā*).

[9.5] Bāriņtiesas 2015.gada 7.decembra sarunā par uzvārda maiņu ar bērniem /pers. C/ un /pers. D/, kā arī /pers. E/ un /pers. F/ (*sk.lietas 34.lapu*), bērni informējuši, ka mamma ir runājusi ar bērniem par uzvārda maiņu. Bērni norādījuši, ka vēlas tādu uzvārdu kā mammai – /Nosaukums A/.

Par tikšanos ar tēvu (pieteicēju) sarunā bērni pastāstījuši, ka uz Ogri tēvs atbraucot tad, kad esot sarunāts, ka viņš paņemšot paciemoties pie sevis Salacgrīvā. Tēvs ne vienmēr izpildot solīto. /pers. D/ tēvs apsolījis vasarā atvest riteni, bet ļoti ilgi nav vedis. Esot bijis arī gadījums, kad tēvs solījis atbraukt un paņemt bērnus pie sevis, bet nav atbraucis. Uz Bāriņtiesas locekles jautājumu, vai tēvs apciemo jubilejās, /pers. C/ pastāstījusi, ka 2.decembrī bijusi dzimšanas diena, tad tēvs esot piezvanījis un teicis, ka drīz atbraukšot. Sarunā bērni stāstījuši, ka ikdienā rūpēties par bērniem palīdzot tētis /pers. F/. /pers. F/ bijis uz visām /pers. C/ skolas vecāku sapulcēm, jo mamma paliekot mājās ar mazo brāli.

Sarunā /pers. E/ informējusi, ka saistībā ar bērnu skolas lietām palīdzot /pers. F/. Viņš arī bērniem visu pērkot, ieskaitot hokeja ekipējumu, jo /pers. D/ apmeklējot hokeja treniņus. /pers. F/ ļoti labi zīmējot un to darot kopā ar lielajiem bērniem. Bērni /pers. F/ saucot par tēti.

/pers. F/ sarunā paskaidrojis, ka bērnu īstais tēvs (pieteicējs) bērnus apciemojot labi ja reiz pusgadā.

[10] Nav apšaubāma sociālās vides ietekme uz bērna attīstību, un bērna primārā sociālā vide ir ģimene. Tieši ģimene ir tā vide, kas ir pamats bērna pilnvērtīgai attīstībai. Ņemot vērā, ka bērni faktiski dzīvo mātes /pers. E/ ģimenē un bērnu faktisko aprūpi un uzraudzību īsteno /pers. E/ kopā ar savu dzīvesbiedru /pers. F/, bērni /pers. C/ un /pers. D/ sevi identificē ar šo ģimeni un attiecīgi arī uzvārdu. Tādēļ ir pamats atzīt, ka izskatāmajā gadījumā bērnu /pers. C/ un /pers. D/ interesēs ir noteikt bērniem tās ģimenes uzvārdu, kurai bērni faktiski jūtas piederīgi.

Arī Augstākā tiesa ir atzinusi, ka parasti bērna interesēs ir būt tā vecāka uzvārdā, ar kuru bērns kopā dzīvo, kurš veic ikdienas aprūpi un ar kura ģimeni plašākā nozīmē veidojas ciešāka saikne (*sk. Augstākās tiesas 2012.gada 26.oktobra sprieduma lietā Nr.SKA-738/2012 16.punktu*).

[11] Pieteicējs pieteikumā iebilst par bērnu viedokļa izvērtējumu, proti, ka Bāriņtiesa nav ņēmusi vērā bērnu brieduma pakāpi.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 13.panta pirmā daļa paredz bērna tiesības tikt uzklausītam. Savukārt Konvencijas par bērna tiesībām 12.pants paredz, ka dalībvalstis nodrošina bērnam, kas spējīgs formulēt savus uzskatus, tiesības brīvi paust šos uzskatus visos jautājumos, kas skar bērnu, pie tam bērna uzskatiem tiek veltīta pienācīga uzmanība atbilstoši bērna vecumam un brieduma pakāpei. Šai nolūkā bērnam tiek arī dota iespēja tikt uzklausītam jebkādas ar bērnu saistītas iztiesāšanas vai administratīvās izmeklēšanas gaitā vai nu tieši, vai ar pārstāvja vai attiecīga orgāna starpniecību nacionālās likumdošanas procesuālajās normās paredzētajā kārtībā.

Atbilstoši Eiropas Padomes Konvencijas par bērnu tiesību piemērošanu 3.pantam, bērnam, kuru attiecīgās valsts likumi uzskata par tādu, kuram ir pietiekama izpratne, saistībā ar tiesas procesu ir tiesības tikt uzklausītam un izteikt savu viedokli, bet atbilstoši 6.panta „c" punktam, tiesa pienācīgi ņem vērā bērna izteikto viedokli.

Bērna uzklausīšanas pienākums jautājumos, kas skar bērnu ir ietverts arī Bērnu tiesību aizsardzības likumā. Bērnu Tiesību aizsardzības likuma 20.panta otrajā daļā noteikts, ka bērnam tiek dota iespēja tikt uzklausītam jebkādās ar viņu saistītās iztiesāšanas vai administratīvās procedūrās vai nu tieši, vai ar sava likumiskā pārstāvja vai attiecīgas institūcijas starpniecību.

No minētajām tiesību normām izriet, ka ar bērnu saistītu jautājumu izlemšanā ir noskaidrojams un izvērtējams arī paša bērna viedoklis.

Kā konstatēts šā sprieduma 9.4.punktā, pieņemot pārsūdzēto lēmumu, bērnu viedoklis ir ticis noskaidrots. Bērni ir nepārprotami pauduši savu vēlmi saukties uzvārdā /Nosaukums A/.

Norādāms, ka saskaņā ar iepriekš minētajām tiesībām bērna vislabāko interešu nodrošināšanai ir uzklausāms pats bērns un noskaidrojams bērna viedoklis. Taču bērna viedoklis, kā to pamatoti ir norādījis pieteicējs, ir izvērtējams, ņemot vērā bērna brieduma pakāpi. Bērnam, dzīvojot kopā ar vienu no vecākiem, viena vecāka faktiskā aprūpē, situācijas redzējums var būt vienpusējs, attiecīgā vecāka un vides ietekmēts, kas ne vienmēr atspoguļos bērna patiesās vajadzības un liecinās par bērna interesēm visatbilstošāko risinājumu. Taču vienlaicīgi norādāms, ka izskatāmajā gadījumā bērnu viedoklis ir vērtējams kopsakarā ar pārējiem lietā konstatētajiem apstākļiem.

Pārsūdzētajā lēmumā Bāriņtiesa ir atspoguļojusi noskaidroto bērnu viedokli par uzvārda maiņu, taču bērnu paustais viedoklis ir vērtēts kā viens no

pārējiem lietā konstatētajiem apstākļiem bērnu vislabāko interešu noskaidrošanā.

[12] Attiecībā par pieteicēja īstenoto bērnu aprūpi, bērniem sniegto materiālo nodrošinājumu, pieteicējs ir iesniedzis virkni pierādījumu par veiktajiem maksājumiem bērnu materiālajai nodrošināšanai (*sk.lietas 5.-17.lapu*). Minētie pierādījumi apliecina faktu, ka pieteicējs piedalās bērnu materiālajā nodrošināšanā. Taču vienlaicīgi ir ņemams vērā apstāklis, ka 2013.gadā /pers. E/ ir vērsusies tiesā par uzturlīdzekļu piedziņu bērnu uzturēšanai (civillieta Nr. C24152513). Minētais tiesvedības process ir izbeidzies ar pušu starpā noslēgtu izlīgumu. Taču Zvērinātas tiesu izpildītājas sniegtā informācija liecina, ka pieteicējs nav godprātīgi pildījis savas izlīguma ceļā noteiktās saistības bērnu uzturlīdzekļu nodrošināšanai. Proti, Vidzemes apgabaltiesas iecirkņa Nr.92 zvērināta tiesu izpildītāja Līga Krima 2015.gada 2.decembra vēstulē informējusi Bāriņtiesu, ka tiesu izpildītājas lietvedībā 2015.gada 7.augustā reģistrēta izpildu lieta Nr.00950/092/2015, pamatojoties uz Ogres rajona tiesas 2014.gada 4.decembrī izsniegto izpildu rakstu lietā Nr.C24152513 (C-0556-14) par uzturlīdzekļu piedziņu no pieteicēja par labu /pers. E/ laulības laikā dzimušo bērnu /pers. C/ un /pers. D/ uzturam. Uzturlīdzekļu parāds uz 2015.gada 2.decembri ir 484 *euro* (*sk.lietas 35.lapu*). Tādēļ arī attiecībā par bērnu materiālo nodrošināšanu no lietas materiāliem nav gūstami pierādījumi par pieteicēja regulāru labprātīgu līdzdalību bērnu materiālajā nodrošināšanā.

[13] Pieteicējs pieteikumā norāda, ka ar bērniem tiekas iespēju robežās. Saskarsme ar bērniem tiekot īstenota skolas brīvlaikos (rudenī nedēļu, Ziemassvētku brīvdienās apmēram divas nedēļas, pavasarī nedēļu un vasaras brīvlaikā ne mazāk kā četras nedēļas). Pārējā laikā pieteicējs ar bērniem sazinoties telefoniski.

Lietā nav iesniegti pierādījumi pieteicēja saskarsmes tiesību īstenošanas apstiprinājumam. Izvērtējot pieteicēja minētos apstākļus par saskarsmi ar bērniem kopsakarā ar pārējiem lietas materiāliem, secināms, ka tie ir pretrunā ar bērnu mātes sniegtajiem paskaidrojumiem, kā arī citiem pierādījumiem lietā.

/pers. E/ 2015.gada 3.novembra iesniegumā par bērnu uzvārda maiņu ir norādījusi, ka saskarsmes tiesības ar bērniem pieteicējs izmantojot ļoti reti un tikai pēc /pers. C/ iniciatīvas. Uz zvaniem pieteicējs praktiski neatbildot. Esot bijuši gadījumi, kad /pers. C/ zvanot, atbild pieteicēja pašreizējā dzīvesbiedre un saka, ka tētis ir aizņemts un atzvanīs, taču pārsvarā nekad pieteicējs neatzvanot. Pieteicējs nepildot bērniem dotos solījumus, ko bērni ļoti pārdzīvo.

/pers. E/ minētos apstākļus apstiprina Bāriņtiesas 2015.gada 7.decembra sarunā ar bērniem /pers. C/ sniegtā informācija par pieteicēja nepildītajiem solījumiem, kā arī minētajā sarunā /pers. F/ sniegtā informācija, ka saskarsmes tiesības pieteicējs īstenojot labi ja reizi pusgadā (*sk.šā sprieduma 9.5.punktu*).

[14] Kaut arī pieteicējs norāda, ka seko līdzi bērnu sekmēm mācībās izglītības portālā e-klase, tiesa atzīst, ka no lietas materiāliem nav konstatējama pieteicēja aktīva līdzdalība bērnu audzināšana. Proti, izglītības iestāžu, kuras apmeklē bērni, skolotāji ir norādījuši, ka pieteicējs bērnu izglītošanas procesā aktīvi neiesaistās – skolas vecāku sapulces neapmeklē un par bērnu skolas gaitām nav interesējies (*sk.šā sprieduma 9.2. - 9.3.punktu*).

[15] Šā sprieduma 11.-14.punktā izvērtēto apstākļu kopums neliecina par pieteicēja ciešām ģimeniskām saitēm ar bērniem /pers. C/ un /pers. D/.

Saskaņā ar Civillikuma 177.panta otro daļu aizgādība ir vecāku tiesības un pienākums rūpēties par bērnu un viņa mantu un pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās.

No iepriekš konstatētajiem faktiem par pieteicēja līdzdalību bērnu aprūpē un audzināšanām, secināms, ka pieteicēja līdzdalība ir ļoti pasīva un bērniem nav saglabājušās ciešas ģimeniskas saites ar pieteicēju. Saskaņā ar Civillikuma 181.panta otro daļu katram vecākam ir pienākums un tiesības uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar bērnu. Šis noteikums piemērojams arī tad, ja bērns ir šķirts no ģimenes vai nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem. Pieteicēja minētie apstākļi, ka viņa dzīvesvieta nav tuvu bērnu dzīvesvietai un pieteicēja darba apstākļi, ir atzīstami par tādiem no pieteicēja gribas un rīcības atkarīgiem apstākļiem, kas nevar kalpot par attaisnojumu pieteicēja pasīvajai darbībai saskarsmes ar bērniem īstenošanā un pasīvajai līdzdalībai aizgādības pienākumu īstenošanā kopumā.

[16] Pieteicējs pieteikumā norādījis, ka bērnu uzvārda maiņa neatbilst bērnu prioritārajām interesēm, jo tā saistīta ar bērnu izcelšanās noteikšanu un nenodrošina bērniem iespēju identificēt sevi ar bioloģiskā tēva ģimeni (arī ar vecvecākiem no tēva puses).

Juridiskajā literatūrā ir atzīts, ka bērna uzvārdam ir gan praktiska, gan simboliska nozīme. Kad bērns tiek nosaukts, vienlaikus tiek piešķirta identitāte, piederība pie noteiktas dzimtas, kā arī tiek saglabāta saikne ar bērna kultūrizcelsmi (*Jane Fortin. Children's Rights and the Developing Law. 2nd ed. Cambridge University Press, 2003, p.399*).

Kā atzinusi arī Augstākā tiesa, personas uzvārds, tāpat kā personas vārds, atšķir viņu no citiem cilvēkiem, kā arī nodrošina cilvēka kā patstāvīgas sabiedrības daļas eksistenci. No vienas puses, cilvēka vārds un uzvārds visciešākajā veidā saistīts ar cilvēka identitātes sajūtu, tātad arī ar viņa privāto un ģimenes dzīvi. No otras puses, vārdu un uzvārdu lieto ne tikai pats tā īpašnieks. Personas vārdam un uzvārdam sabiedrībā ir arī svarīga sociālā funkcija – tie dod iespēju cilvēku identificēt (*sk. Augstākās tiesas 2012.gada 26.oktobra sprieduma lietā Nr. 738/2012 8., 13.punktu*).

Tādējādi atzīstams, ka personas uzvārds ir personas identifikācijas līdzeklis sabiedrībā, kā arī tas kalpo kā līdzeklis, kas norāda par personas radniecīgajām saitēm, par bērna izcelšanos.

Taču vienlaicīgi atzīstams, ka bērna uzvārdam nav primāra nozīme bērna izcelšanās noteikšanai.

[17] Saskaņā ar Civillikuma 151.pantu bērna uzvārdu nosaka pēc vecāku uzvārda. Vecāku kopējs uzvārds tiek noteikts, noslēdzot laulību, saskaņā ar Civillikuma 86.panta pirmo daļu. Civillikuma 86.panta pirmajā daļā noteikts, ka noslēdzot laulību, laulātie pēc savas vēlēšanās izraugās viena laulātā pirmslaulības uzvārdu par savu kopējo uzvārdu. Šādā gadījumā bērna uzvārds nesniegs identificējošu informāciju par bērna izcelsmi par bērna dzimtu, jo uzvārds atspoguļos tikai viena vecāka (vecāka, kura uzvārdu, noslēdzot laulību, vecāki izvēlējušies kā savu kopējo uzvārdu) dzimtas līniju un bērna radniecīgo saiti ar to.

Civillikuma 86.panta otrajā daļā paredzētas tiesības laulātajiem paturēt savu pirmslaulības uzvārdu, nepieņemot kopēju laulības uzvārdu. Gadījumā, ja vecākiem ir dažādi uzvārdi, saskaņā ar Civillikuma 151.pantu bērnam saskaņā ar vecāku vienošanos dod tēva vai mātes uzvārdu. Šādā gadījumā bērna uzvārds nesniegs identificējošu informāciju par bērna izcelsmi: ne par bērna vecākiem, ne arī par bērna dzimtu, jo uzvārds atspoguļos tikai radniecīgo saiti ar vienu vecāku un viņa tālāko dzimtas līniju, bērna radniecīgo saiti ar to.

[18] Par bērna izcelsmi liecina saskaņā ar Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma 31.pantu izdarītais ieraksts dzimšanas reģistrā, kurā cita starpā iekļaujamas ziņas par: vecāku vārdu, uzvārdu, personas kodu (ja tāds ir piešķirts), dzimšanas datumu, dzīvesvietas adresi, tautību un valstisko piederību; dokumentu, uz kuru pamatojoties ierakstītas ziņas par bērna tēvu (laulības reģistra numuru, sastādīšanas datumu un vietu vai paternitātes atzīšanas

iesnieguma numuru, iesniegšanas datumu un vietu, vai likumīgā spēkā esoša tiesas sprieduma numuru, datumu un tiesu, kas spriedumu taisījusi).

Bērna uzvārda maiņas gadījumā saskaņā ar Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma 37.panta pirmās daļas 1.punktu ziņas par personu dzimšanas reģistrā tiks papildinātas, saglabājot sākotnējo informāciju.

No minētā secināms, ka informāciju par personas izcelsmi satur dzimšanas reģistrā iekļautās ziņas, bet ne bērna uzvārds. Bērna uzvārda maiņas gadījumā dzimšanas reģistrā sākotnēji iekļautās ziņas par bērna izcelsmi netiek ietekmētas. Līdz ar to atzīstams, ka bērna uzvārda maiņa nav šķērslis bērna izcelsmes identificēšanai un bērna tiesības šādā gadījumā netiek aizskartas.

[19] Attiecībā par uzvārda sociālo nozīmi - personas iespēju identificēt sevi sabiedrībā gan individuāli, gan saistībā ar attiecīgo dzimtu, atzīstams, ka uzvārda maiņas gadījumā šāda identificējošā saite bērniem zūd. Taču šāds dzimtas identificēšanas iespējas ierobežojuma samērīgums ir izvērtējams saskaņā ar bērna tiesību un interešu prioritātes principa.

Ņemot vērā šā sprieduma 9. un 10.punktā konstatētos faktus un minētos apsvērumus par bērnu /pers. C/ un /pers. D/ piesaisti mātes /pers. E/ un viņas dzīvesbiedra /pers. F/ ģimenei, kurā bērniem tiek nodrošināta labvēlīga vide, aprūpe un uzraudzība, atzīstams, ka bērnu piesaiste šai ģimenei un līdz ar to arī psiholoģiskā drošība par piederības sajūta ģimenei tiks vairota, bērniem identificējot sevi ar tādu pašu uzvārdu, kā pārējiem šīs ģimenes locekļiem.

[20] Apkopojot iepriekš minēto un izvērtējot pārsūdzēto lēmumu kopumā tiesa secina, ka pārsūdzētais lēmums ir atzīstams par tiesisku un pamatotu, bet pieteicēja pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. B/ pieteikumu par Ogres novada Ogres bāriņtiesas 2015.gada 8.decembra lēmuma Nr.1-6/124 „Par atļaujas došanu uzvārda maiņai nepilngadīgajiem /pers. C/ un /pers. D/" atzīšanu par prettiesisku.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, apelācijas sūdzību iesniedzot Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu namā.

Tiesnese S.Pone